

FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos ūkio 2017–2020 metų perspektyvos

2017 m. kovas

Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis iki 2017 m. kovo 1 d. paskelbtais statistiniais duomenimis ir gauta informacija, kurią, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 369 „Dėl Ekonominės raidos scenarijaus rengimo ir skelbimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, pateikė Lietuvos Respublikos ministerijos (Aplinkos, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Ūkio, Užsienio reikalų, Žemės ūkio ministerijos). Pagrindinės išorinės aplinkos prielaidos (naftos kainos, euro ir dolerio kursas, Europos Sąjungos (toliau – ES) ir euro zonos ekonomikų perspektyvos) atitinka Europos Komisijos (toliau – EK) paskelbtus 2017 metų žiemos prognozės įverčius.

Įvertinę rengiant ekonominės raidos scenarijų disponuojamą informaciją ir Lietuvos ūkio būklę pasibaigus 2016 metams, manome, kad Lietuvos bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) vidutiniu laikotarpiu gali augti vidutiniškai 2,5 proc. per metus. Trumpuoju laikotarpiu – 2017 metais, padidėjus darbo našumui, Lietuvos BVP gali augti dar sparčiau – 2,7 proc. (tiek pat projektavome ir prieš pusmetį), o 2018 m. BVP augimas gali siekti 2,6 proc., ir tai šiek tiek sparčiau nei projektavome prieš pusmetį.

Darbuotojų padėtis vidutiniu laikotarpiu išliks gera – jų derybinės galios įtemptoje darbo rinkoje stiprės, o tai lems ne mažiau nei vidutiniškai 6 proc. per metus augančius atlyginimus.

Įsigaliosiančio naujojo Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatos turėtų skatinti kurti darbo vietas ir susitarimus dėl didesnio darbo užmokesčio. Šiame teisės akte, numatoma, bus nustatyta, kad minimalusis vidutinis atlygis ar minimalioji mėnesinė alga (toliau – MMA) yra mažiausias leidžiamas atlygis už nekvalifikuotą darbą darbuotojui atitinkamai už vieną valandą ar visą kalendorinio mėnesio darbo laiko normą, tai yra darbuotojams, kuriems darbdavys kelia tam tikrus kvalifikacinius reikalavimus, negalės būti mokamas minimalusis darbo užmokestis.

Nors numatomas infliacijos paspartėjimas vidutiniu laikotarpiu kiek sumažins gyventojų perkamąją galią, tačiau darbo užmokestis augs sparčiau nei infliacija, dėl to gyventojų realiosios disponuojamos pajamos augs, ir namų ūkių vartojimo išlaidų augimas išliks gana spartus – sieks vidutiniškai apie 3,6 proc. per metus (tai daugiau nei ES vidurkis) bei svariai prisidės prie BVP augimo.

Vidutiniu laikotarpiu tikimės santykinai aktyvaus investicinio proceso, kurį palaikys palankios bankų kreditavimo sąlygos, alternatyvaus finansavimo šaltinių (tarpusavio skolinimo ir sutelktinio finansavimo platformos) lėšų panaudojimas ir aktyvesnis Europos strateginių investicijų fondo bei ES investicijų lėšų panaudojimas. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos vidutiniu laikotarpiu galėtų augti apie 5 proc. per metus, kai, palyginimui, praėjusiais metais augimo nebuvo.

Verslui vidutinis laikotarpis nebus paprastas – laukia iššūkiai, susiję su globalios paklausos svyravimais ir poreikiu išlaikyti tarptautinį konkurencingumą. Mažėjant darbo jėgos ištekliams ir siekiant išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus, verslo modeliai, paremti pigia darbo jėga, patirs daugiau iššūkių. Lanksti darbo rinka, efektyvus gamybos priemonių ir

darbo jėgos išteklių panaudojimas, taip pat investicijų plėtra (inovacijoms ir žmogiškųjų išteklių kvalifikacijai kelti) padėtų padidinti darbo našumą ir taip išlaikyti pakankamą konkurencingumo lygį net ir augančios darbo jėgos kainos sąlygomis.

Siekiant padidinti šalies atsparumą išorės grėsmėms bei geriau pasiruošti dėl senėjančios visuomenės kitame dešimtmetyje viešiesiems finansams kilsiantiems iššūkiams, vidutiniu laikotarpiu būtina vykdyti atsakingą fiskalinę politiką, siekti sumažinti valstybės skolos lygį ir didinti valstybės finansinius išteklius Rezerviniame (stabilizavimo) fonde. Struktūrinių reformų įgyvendinimas, viešųjų išlaidų ir mokesčių lengvatų efektyvumo didinimas, sukaupto viešojo turto valdymo optimizavimas išorinės aplinkos neapibrėžtumo sąlygomis tampa vienais iš svarbiausių fiskalinės politikos elementų.

Įsibėgėjantis ES fondų lėšomis finansuojamų projektų vykdymas, prasidėsiantis Europos strateginių investicijų fondo lėšomis finansuojamų projektų vykdymas ir tebesitęsiantis santykinai aktyvus privačiomis lėšomis finansuojamų investicijų projektų įgyvendinimas vidutiniu laikotarpiu didins investicijų lygį šalyje. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidų dalis nuo BVP nuosekliai augs visą vidutinį laikotarpį, o 2020 metais šio rodiklio reikšmė sieks 20,7 proc. ir priartės prie daugiamečio vidurkio (20,8 proc.), tačiau vis dar atsiliks nuo prieš ekonomikos krizę buvusio lygio (2004–2008 metais šis rodiklis vidutiniškai siekė 25,4 proc. BVP). Nors išaugusios investicijos dar nėra spartesnio ekonomikos augimo garantija, svarbi ir investuojamų lėšų paskirtis bei jų panaudojimo efektyvumas. Iki šiol daugiau nei pusės visų investicijų Lietuvoje sulaukia būsto, negyvenamųjų pastatų ir kitų statinių statyba (2016 metais sudarė 56,7 proc. bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidų), o statybos veiklos rezultatai stipriai koreliuoja su ES fondų lėšų dydžiu. Siekiant užtikrinti tvarų investicijų, o kartu ir viso ūkio augimą (tai bus ypač aktualu, kai pasibaigs 2014–2020 metų ES finansavimo laikotarpis), daugiau dėmesio turėtų būti skiriama ekonomikos augimą skatinantiems, ilgalaikes darbo vietas kuriantiems ir investicinę grąžą duodantiems projektams. Vidutiniu laikotarpiu inovacijos, intelektinės nuosavybės produktai turėtų tapti prioritetinėmis investavimo kryptimis, o lėšų skyrimas šioms sritims turėtų būti skatinamas kryptingai investuojant ir valstybės biudžeto lėšas.

Tokio pobūdžio investicijos – greičiausias būdas Lietuvai padidinti darbo našumą, pastaraisiais metais buvusį sąstingyje. Investavimas į aukštesnę pridėtinę vertę kuriančius produktus sukurtų pagrindą ilgalaikiam ekonomikos augimui, prisidėtų prie šalies konkurencingumo stiprinimo ir padėtų verslo įmonėms sėkmingai konkuruoti sparčiai kintančiose pasaulio rinkose. 2015 metų duomenimis, pažangiųjų ir vidutiniškai pažangių technologijų gamybos sektoriuje sukuriama pridėtinė vertė sudaro apie ketvirtadalį apdirbamosios gamybos sukurtos pridėtinės vertės ir nesiekia 5 proc. BVP.

Pastaruoju metu sparčiai augant darbo užmokesčiui verslo įmonės vis didesnę dalį padidėjusios darbo jėgos kainos perkelia į prekių ir paslaugų kainas. Paslaugų kainos 2016 metais išaugo 3,2 proc., maisto produktų – 1,3 proc. Tai kartu su augančiomis pasaulinėmis kai kurių žaliavų kainomis nuo antros 2016 metų pusės vis sparčiau didina infliaciją šalyje. Vidutinė metinė grynoji infliacija (apskaičiuota pagal su kitomis ES valstybėmis narėmis metodologiškai suderintą vartotojų kainų indeksą – SVKI, be energinių prekių ir neapdorotų maisto produktų) 2016 metais

paspartėjo iki 1,9 proc. (nuo 1,2 proc. 2015 metais) ir įspėja apie stiprėjantį vidaus veiksmų poveikį kainoms, ypač dėl sparčiai kylančių darbo sąnaudų.

Metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI, 2016 m. lapkritį sudarė 1,1 proc., gruodį paspartėjo iki 2 proc., o 2017 m. sausį – iki 2,5 proc. Didesnę metinę infliaciją lėmė sparčiau augusios transporto priemonių degalų ir maisto produktų kainos.

2016 metais maisto produktai ir nealkoholiniai gėrimai vidutiniškai brango 1,3 proc., o 2017 m. sausį – net 3,6 proc. (palyginti su atitinkamu mėnesiu prieš metus). Sausio mėnesį ypač išaugo pieno produktų (6,3 proc.), aliejų ir riebalų (7,4 proc.), daržovių (5,7 proc.) kainos. Pieno produktų brangimas 2016 m. pabaigoje–2017 m. pradžioje nebuvo netikėtas – informacija apie pieno bendrovių planus didinti produkcijos kainas pasirodė 2016 m. spalio viduryje. Įvardijama kainų didinimo priežastis – atsigauanti pieno paklausa Europos rinkoje, mažesnis žaliavinio pieno kiekis tarptautinėje rinkoje bei augančios pieno supirkimo kainos, kurios didina gamybos sąnaudas. Lietuvoje žaliavinio pieno supirkimo kaina 2017 m. sausį didėjo septintą mėnesį iš eilės – vidutinė natūralaus pieno supirkimo kaina siekė 303,2 euro už toną – 1,4 proc. daugiau nei pernai gruodį ir 34,4 proc. daugiau nei pernai sausį. Pieno rinkos dalyviai tikisi, kad Lietuvos pieno rinkoje žaliavos ir produktų kainos pirmoje 2017 m. pusėje gali dar šiek tiek kilti, o vėliau – stabilizuotis.

Transporto priemonių degalų kainų kilimo paspartėjimas 2017 m. sausį (13,7 proc., palyginti su atitinkamu mėnesiu prieš metus) nėra netikėtas ir sietinas su aukštesnėmis naftos kainomis. Sausio mėn., palyginti su atitinkamu mėnesiu prieš metus, *Brent* naftos barelio kainos (eurais) pokytis daugiausia dėl statistinės bazės efekto (t. y. dėl žemos kainos, buvusios atitinkamu laikotarpiu prieš metus) sudarė apie 80 proc. Remiantis EK 2017 m. žiemos prognozėmis, 2017 metais *Brent* naftos kaina (eurais) turėtų kilti 30,7 proc. Vadinasi, degalų metinis brangimas šiais metais išliks, tačiau nuo metų vidurio ims silpnėti. 2018 m. numatoma stabili naftos kaina.

Nuo šių metų kovo 1 dienos beveik ketvirtadaliu padidintas akcizo tarifas grynai etilo alkoholiui ir beveik dvigubai padidinti akcizų tarifai alkoholiniams gėrimams, taip pat apie dešimtadaliu padidinti akcizų tarifai tabako produktams 2017 metais turės 0,7 procentinio punkto didinantį poveikį infliacijai (palyginti su 2016 m. rugsėjo mėn. scenarijaus infliacijos projekcija).

Dėl išvardintų vienkartinį veiksmų vidutinės metinės infliacijos projekcija 2017 metams didinama iki 3,4 proc., 2018 metams – iki 2,7 proc. Numatoma, kad 2019 ir 2020 metais vidutinė metinė infliacija bus artima daugiamečiam grynios infliacijos vidurkiui ir sudarys 2,5 proc.

Įtampa darbo rinkoje vidutiniu laikotarpiu nesumažės. Nors pastaruoju metu sparčiai auga darbo jėgos aktyvumas, verslui vis sunkiau bus užpildyti kuriamas naujas darbo vietas, kurioms rasti ekonominės sąlygos vidutiniu laikotarpiu išliks palankios. Darbo jėgos pasiūla mažės dėl neigiamų demografinių tendencijų ir tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumo. Todėl vidutiniu laikotarpiu, nepasikeitus migracijos tendencijoms, užimtų gyventojų skaičius turi ribotas galimybes augti. Numatome, kad 2017 metais užimtų gyventojų skaičius galėtų augti 0,8 proc., 2018 m. – 0,3 proc., 2019 m. – 0,2 proc., 2020 m. – 0,1 proc. Nedarbo lygis toliau mažės ir 2017 metais sudarys 7 proc., 2018 m. – 6,4 proc., 2019 m. – 5,9 proc., 2020 m. – 5,4 proc.

Teigiamą poveikį darbo rinkai vidutiniu laikotarpiu turės įsigaliosiantys Darbo kodekso pakeitimai, sudarysiantys geresnes sąlygas į darbo rinką įsilieti naujiems dalyviams, pavyzdžiui, studijuojančiam jaunimui ar mažus vaikus auginantiems tėvams. Lietuvos darbo rinkos patrauklumas padidės. Tai teigiamai paveiktų tiek darbo jėgos aktyvumą, tiek užimtumą. Nepriėmus Darbo kodekso pakeitimų užimtų gyventojų skaičius vidutiniu laikotarpiu imtų mažėti.

Trumpuoju laikotarpiu, kaip ir 2016 metais, neigiamą emigracijos poveikį darbo jėgai laikinai kompensuos didelis darbo jėgos aktyvumas, kurio augimą skatins spartus darbo užmokesčio augimo tempas, pensinio amžiaus didinimas. Nedarbo lygis 2016 metais sudarė 7,9 proc. ir buvo 1,2 procentinio punkto mažesnis nei ankstesniais metais. Ilgalaikio nedarbo lygis sumažėjo 0,9 procentinio punkto iki 3 proc. Nedarbo lygį mažino dėl stiprios darbo jėgos paklausos 2 proc. išaugęs užimtumas.

Nors demografinės tendencijos toliau prastėjo, darbo jėgos skaičius 2016 metais išaugo 0,6 proc. Sparčiai augęs realus darbo užmokestis ir laisvų darbo vietų pasiūla, didėjusi daugelyje ekonominių veiklų, paskatino iki šiol buvusius neaktyvius gyventojus įsilieti į darbo rinką ir tapti aktyviais darbo rinkos dalyviais – darbo jėgos aktyvumo lygis 15–74 m. amžiaus grupėje vidutiniškai siekė 67,6 proc. ir buvo 1,3 procentinio punkto aukštesnis nei 2015 metais. Pakilęs aktyvumo lygis lėmė, kad darbo jėgos skaičius šalyje per tą patį laikotarpį išaugo 8,6 tūkst. asmenų, arba 0,6 proc., ir šalies mastu kompensavo darbo jėgą, netektą dėl neigiamo demografinių veiksnių poveikio – per 2016 metus išvykusių asmenų skaičius atvykusių asmenų skaičių viršijo 29,6 tūkst., arba 32,2 proc. daugiau nei 2015 metais.

Nors darbo jėgos aktyvumas augo daugelyje amžiaus grupių, darbo jėgos skaičius didėjo tik 55 m. ir vyresnių gyventojų amžiaus grupėje, kurioje aktyvumo augimas buvo sparčiausias. Dėl laipsniškai ilginamo pensinio amžiaus ir besikeičiančios gyventojų sudėties struktūros (didėja vyresnio amžiaus žmonių dalis) vyresnio amžiaus darbuotojų pasiūla ir paklausa (ypač į vidaus rinką orientuotuose prekybos ir paslaugų sektoriuose) vidutiniu laikotarpiu turėtų augti. Vis dėlto vyresnio amžiaus gyventojų aktyvumo augimą ribos prastesnė šios amžiaus grupės, palyginti su kitomis amžiaus grupėmis, asmenų sveikata bei galimybės dirbti intensyvią darbą.

Beveik ketvirtadaliu (23 proc.) išaugus laisvų darbo vietų skaičiui ir padidėjus darbo jėgos aktyvumo lygiui, užimtų gyventojų skaičius 2016 metais augo beveik visose ekonomikos veiklose ir iš viso šalies ūkyje padidėjo 2 proc. Labiausiai augo vyresnio amžiaus gyventojų (55 m. ir vyresnių, t. y. tų asmenų, kurių aktyvumas augo sparčiausiai) skaičius – 30,7 tūkst. asmenų (11,6 proc.). 25–54 m. amžiaus grupėje, kuriai tenka 70,5 proc. šalies ūkio užimtų gyventojų skaičiaus, užimtųjų skaičius sumažėjo 4,9 tūkst. asmenų (0,5 proc.). 15–24 m. amžiaus grupėje užimtų gyventojų skaičius išaugo nedaug – 0,6 tūkst. asmenų (0,6 proc.).

Užimtumas augo beveik visose ekonomikos veiklose, o labiausiai – apdirbamojoje gamyboje bei į vidaus rinką orientuotose veiklose: prekyboje, švietimo, administracinėje ir aptarnavimo veiklose. Nors darbo jėgos paklausa buvo didelė, transporto ir saugojimo bei statybos veiklose užimtų gyventojų skaičius šiek tiek sumažėjo. Tikėtina, kad dalį darbuotojų šiose veiklose sudaro nenuolatiniai šalies gyventojai, kurie nėra įtraukiami atliekant gyventojų užimtumo tyrimą. Lietuvos darbo biržos duomenimis, 2016 m. I–III ketvirčiais leidimų dirbti ne ES piliečiams

skaičius sudarė 14,6 tūkst. ir, palyginti su 2015 metais, padidėjo 5,7 tūkst., arba 63,7 proc. Didžiąją dalį pagal šiuos leidimus įdarbintų asmenų sudarė Ukrainos (58 proc.) ir Baltarusijos (32 proc.) piliečiai. Atsižvelgiant į tai, kad 2016 m. vasario mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 27 profesijų, kurių specialistai iš ne ES valstybių lengviau įdarbinami, sąrašą, tikėtina, kad vidutiniu laikotarpiu bus įdarbinama vis daugiau nenuolatinių šalies gyventojų, todėl vis daugiau dirbančių asmenų nebus įtraukiama atliekant gyventojų užimtumo tyrimą.

Palanki darbuotojams darbo rinkos padėtis – darbo jėgos paklausa, viršijanti pasiūlą, bei mažėjantis nedarbas – ir stiprėjančios darbuotojų derybinės galios skatino darbo užmokesčio augimą.

2016 metais vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje (įskaitant individualias įmones) išaugo 7,9 proc. (privačiame sektoriuje – 9 proc., valstybės sektoriuje – 6,1 proc.) – tai sparčiausias darbo užmokesčio augimas nuo 2009 metų. Darbo užmokestis didėjo visų ekonominės veiklos rūšių įmonėse, ypač tose, kur darbo užmokestis mažiausias, o veiklos pobūdis susijęs su paslaugų teikimu: apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo, administracinėje ir aptarnavimo, taip pat nekilnojamojo turto operacijų veiklose.

Didelį poveikį turėjo spartus MMA augimas – nuo 2015 m. pradžios ji buvo keliami kas pusmetį ir nuo 2016 m. liepos 1 d. yra 380 eurų. Per 2016 metus MMA išaugo 16,8 proc., o šio padidėjimo poveikis vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimo tempui sudarė apie 2 procentinius punktus. Apie 0,5 procentinio punkto darbo užmokesčio augimo tempą didinantis poveikis išliks ir 2017 metais (dėl MMA padidinimo 2016 m. viduryje).

Atlikto empirinio darbo užmokesčio regionuose raidos tyrimo rezultatai rodo, kad, nors 2003–2015 metais šalies darbo užmokestis kilo sparčiai ir didėjo MMA, santykinis atotrūkis tarp didžiausio ir mažiausio darbo užmokesčio dydžių šalies savivaldybėse per šį laikotarpį išliko beveik nepakitęs, taigi atotrūkis pinigine išraiška didėjo. Tyrimo rezultatai rodo, kad 2003 metais vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio dydžių pasiskirstymas savivaldybėse buvo 218–385 eurai (neįskaitant išskirtinai didelio darbo užmokesčio Visagino savivaldybėje), taigi skirtumas tarp didžiausio ir mažiausio darbo užmokesčio dydžių savivaldybėse sudarė 1,8 karto (167 eurai). 2015 metais, palyginti su 2003 metais, mažiausias darbo užmokestis savivaldybėse padidėjo 2,3 karto iki 499 eurų, didžiausias – 2,2 karto iki 832 eurų, taigi santykinis atotrūkis tarp jų sudarė 1,7 karto ir išliko panašaus dydžio kaip 2003 metais, o atotrūkis pinigine išraiška padidėjo iki 333 eurų. Tyrimo rezultatai taip pat rodo, kad darbo užmokesčio dydis skirtinguose regionuose labiausiai susijęs su sukuriamos bendrosios pridėtinės vertės dydžiu, tenkančiu vienam gyventojui atitinkamame regione.

Mažėsiantis nedarbo lygis ir augsiančios kainos vidutiniu laikotarpiu didins spaudimą kelti darbo užmokestį. 2017 metais atlyginimų augimą šalyje spartins ir nuo 2017 m. vasario 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas, kurio nuostatų taikymas padidins mažiausiai apmokamų specialistų atlyginimus. Dėl šių priežasčių 2017 metais vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio projekcija, palyginti su 2016 m. rudens projekcija, didinama iki 6,7 proc. 2018–2020 metais vidutinio mėnesinio bruto atlyginimo pokyčiai priklausys nuo ekonominių veiksnių – darbo jėgos pasiūlos ir paklausos, darbo

našumo, infliacijos, įmonių pelningumo – raidos. Viena vertus, mažėsiantis nedarbas spartins darbo užmokesčio augimo tempą, kita vertus, darbo užmokesčio didinimo galimybes ribos auganti atlygio darbuotojams dalis nuo BVP. Numatome, kad 2018–2020 metais darbo užmokesčiui augant vidutiniu metiniu tempu, artimu 6 proc., 2020 metais atlygis darbuotojams sudarys 47 proc. BVP, ko Lietuvoje niekada anksčiau nėra buvę. Darbo užmokestis sparčiausiai augs privačiame sektoriuje – tų veiklų, kuriose didelė darbo jėgos paklausa ir kurių darbo užmokestis išlieka mažiausias. Projektuojame, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje 2018 metais padidės 6,1 proc., 2019 m. – 6,2 proc., 2020 m. – 6,3 proc. Numatomas sparčiau nei darbo našumas augantis darbo užmokestis atspindi stiprėjančias derybines darbuotojų galias ir darbo užmokesčio konvergenciją link darbo užmokesčio dydžio bendroje ES darbo rinkoje.

Pastaraisiais metais gerėjanti namų ūkių finansinė padėtis ir geri vartotojų lūkesčiai skatino namų ūkių vartojimo išlaidų augimą, kuris 2016 metais pasiekė 5,6 proc. – tai sparčiausias namų ūkių vartojimo išlaidų augimo tempas per pastaruosius 9 metus (spartesnis augimas buvo užfiksuotas tik 2007 metais). Namų ūkių vartojimo išlaidų įtaka 2016 metais BVP augimui taip pat buvo reikšminga – 3,6 procentinio punkto. Daugiau vartoti gyventojus skatino ne tik gerėjanti namų ūkių finansinė padėtis, tačiau ir palankios sąlygos gauti vartojimo kreditus. Po 7 metų pertraukos 2016 metais užfiksuotas spartus vartojimo kreditų augimas (5,7 proc.).

Numatomas infliacijos paspartėjimas vidutiniu laikotarpiu kiek sumažins gyventojų perkamąją galią, tačiau realiam darbo užmokesčiui augant sparčiau nei infliacija namų ūkių vartojimas išliks gana didelis ir svariai prisidės prie BVP augimo. Projektuojame, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2017 metais augs 3,9 proc., 2018 m. – 3,6 proc., 2019 m. – 3,5 proc., 2020 m. – 3,5 proc.

Lietuvos eksportuotojams vidutiniu laikotarpiu teks toliau taikytis prie kintančių ekonominių aplinkybių, tęsti investicijas siekiant didinti konkurencingumą bei valdyti valiutų riziką, priimti sprendimus, mažinančius gamybos sąnaudas, didinančius veiklos efektyvumą ir gamybos mastus. Optimizmo dėl eksporto perspektyvų suteikia išliekanti stipri prekių eksporto diversifikacija. Nuo 2010 metų stabiliai augantis paslaugų eksportas, 2016 m. antrą pusmetį apdirbamojoje gamyboje didėjusios materialinės investicijos sudaro sąlygas vidutiniu laikotarpiu tęsti eksporto plėtrą.

Eksporto rezultatai nebe pirmus metus rodo, kad ir esant nepalankioms sąlygoms Lietuvos įmonės sugeba prisitaikyti ir didinti produkcijos eksportą. 2016 metais prekių eksporto vertė (be mineralinių produktų, kurių vertei neigiamą įtaką darė kritusios naftos kainos) išaugo 1,8 proc., o lietuviškos kilmės prekių (be mineralinių produktų) – 2,7 proc. Didžiausią poveikį eksporto vertės augimo tempui turėjo augęs lietuviškos kilmės baldų, optikos ir medicinos prietaisų, elektros mašinų ir įrenginių, metalų, medienos, plastikų, maisto produktų, tabako eksportas bei chemijos produktų, transporto priemonių reeksportas. Didžiausią neigiamą poveikį turėjo sumažėjęs lietuviškos kilmės mineralinių produktų, trąšų, rapsų eksportas bei mineralinių produktų, vaisių ir daržovių reeksportas. 2017 metais tikimasi tolesnio lietuviškos kilmės baldų, plastikų, maisto ir žemės ūkio produktų eksporto augimo, trąšų eksporto atsigavimo bei prekių reeksporto augimo. Maisto ir žemės ūkio produktų eksportui teigiamą poveikį turės geresnė padėtis Europos pieno produktų rinkoje, atsigausiantis grūdų eksportas. Dėl aukštesnių naftos kainų augs mineralinių

produktų eksporto vertė. Nors 2016 metais eksporto į Jungtinę Karalystę augimo tempas buvo spartus ir siekė 9,9 proc. (be mineralinių produktų), IV ketvirtį buvo pastebimas kai kurių svarbių prekių (gyvulinės kilmės produktų, gatavų maisto produktų, plastikų ir gumos, medienos, metalų, baldų) eksporto į šią šalį sumažėjimas. Numatoma, kad susilpnėjęs svaras turės neigiamą įtaką prekių eksportui į Jungtinę Karalystę.

Įvertinę, kad išorinės aplinkos nestabilumas tęsis, o rizikos, susijusios su išorės paklausa, išliks didelės, vidutiniu laikotarpiu numatome, kad 2017 metais realus prekių ir paslaugų eksportas augs 3,8 proc., 2018 m. – 3,9 proc., 2019 m. – 4 proc., 2020 m. – 4 proc.

Rizika dėl ekonominės raidos scenarijaus išsipildymo

Ūkio raidos perspektyvos vidutiniu laikotarpiu priklausys nuo globalios paklausos, ypač pagrindinėse Lietuvos eksporto rinkose. Geopolitinė įtampa vis dar neatslūgusi, lėtas pasaulio ekonomikos augimas, iki 2017 metų pratęstos abipusės Rusijos ir ES sankcijos gali būti nepanaikintos ilgesnį laikotarpį. ES slegiančios problemos – kai kurių ES valstybių skolų problema, Europą užplūdusių pabėgėlių problema, įtampa ES bankų sektoriuje, terorizmo grėsmė – nesumažėjo. Egzistuoja politinės įtampos ES rizika ir ekonominio nacionalizmo apraiškos. Visa tai didina tiek pasaulio, tiek euro zonos ir Lietuvos ekonomikų pažeidžiamumą. Vis dar neprasidėjusios derybos dėl *Brexit* ir nežinomi šių derybų ir šiomet keliose ES valstybėse vykstančių rinkimų baigties rezultatai sukuria ekonominį ir politinį neapibrėžtumą, dėl kurio šiuo metu Lietuvos ūkyje susiformavusios tendencijos ir šiame scenarijuje numatytos pagrindinių makroekonominių rodiklių perspektyvos gali keistis.

Pastaruoju metu pradėjus sparčiai augti darbo užmokesčiui sustiprėjo rizika, kad jeigu nebus imtasi darbo našumą didinančių priemonių ir augant darbo našumui nebus suvaldytas darbo užmokesčio augimo ir darbo našumo atotrūkis, galime sulaukti staigaus darbuotojų atlyginimų augimo sulėtėjimo. Yra ir kita neigiama rizika, kad nepadidinus darbo našumo (neinvestavus į našesnes darbo priemones ir darbuotojų kvalifikacijos didinimą) auganti darbo jėgos kaina didesne dalimi bus perkeliama į gaminių ir paslaugų kainas, taip įsukant atlyginimų ir kainų spiralę. Tokiu atveju infliacija ir darbo užmokestis pakiltų daugiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Jei scenarijaus prielaida dėl naftos kainos pokyčių neišsipildytų – nafta brangtų lėčiau, būtų galima tikėtis mažesnės infliacijos 2017 metais.

Sustiprėjo požymiai, kad Lietuva vidutiniu laikotarpiu rizikuoja patekti į lėto augimo spąstus: stokojant investicijų ir mažėjant gyventojų skaičiui potencialaus šalies BVP augimas šiuo metu beveik dvigubai mažesnis nei iki ekonomikos krizės buvusiu laikotarpiu; BVP vienam gyventojui (pagal perkamosios galios standartą) lygis nedidėja kelerius metus iš eilės (2014–2015 metais nusistovėjo ties 75 proc. ES lygio); atlyginimų augimas viršija darbo našumo augimą; didelė pajamų nelygybė šalyje ir tarp atskirų šalies apskričių.

Augantis neapibrėžtumą dėl ateities, kuriai poveikį turės išoriniai veiksniai, gali paskatinti verslą atidėti investicijų projektus, o namų ūkius – didesnę dalį pajamų taupyti ir atsisakyti nebūtiniausių prekių įsigijimo. Tokiu atveju šiame scenarijuje numatyti vartojimo ir investicinių išlaidų pokyčiai pasikeistų.

Įsigaliojus naujo Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatomis, vidutiniu laikotarpiu investicijos šalyje gali augti sparčiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Tokiu atveju šalyje būtų sukurta daugiau darbo vietų, o BVP augtų sparčiau. BVP augimas galėtų būti didesnis ir tuo atveju, jeigu ekonominis augimas pagrindinėse Lietuvos eksporto rinkose būtų spartesnis arba darbo našumas augtų sparčiau, nei numatyta rengiant šį ekonominės raidos scenarijų.

Pagrindinių ekonominių veiklų raida ir perspektyvos vidutiniu laikotarpiu

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
Didmeninė ir mažmeninė prekyba (18,2 proc.*)	<p>Augant vidaus paklausai ir didėjant namų ūkių pajamoms, prekyba pastaruoju metu – vienas pagrindinių šalies BVP augimo variklių, kuris lėmė 0,7–0,9 procentinio punkto BVP augimo tempo.</p> <p>2016 metais mažmeninės prekybos apyvartos augimo tempai Lietuvoje buvo vieni sparčiausių ES (2,5 karto didesni negu ES vidurkis). 2016 metais mažmeninės prekybos apyvarta augo 7 proc.: mažmeninės prekybos maisto prekėmis – 2,8 proc., ne maisto prekėmis – 5,5 proc., automobilių degalais – 18,8 proc. Dėl nukritusių naftos kainų atpigo automobilių degalai, dėl ko išaugo jų paklausa. Dėl šios priežasties 2016 metais automobilių degalų prekyba lėmė beveik pusę mažmeninės prekybos apyvartos augimo. Neįskaitant padidėjusio automobilių degalų pardavimo, mažmeninės prekybos apimtys 2016 metais augo 4,1 proc.</p> <p>2017 m. sausio–vasario mėn. Statistikos departamento verslo tyrimų duomenys rodo, kad prekybos pasitikėjimo rodiklis sumažėjo. Nors prekybos įmonės ateitį vertina pozityviai – daugėja prekybos įmonių, kurios artimiausiais mėnesiais numato verslo padėties gerėjimą ir darbuotojų skaičiaus augimą, šio rodiklio mažėjimą galėjo lemti sumažėjęs įmonių, nurodžiusių, kad per praėjusius mėnesius jų verslo padėtis pagerėjo, skaičius.</p> <p>2017 metais ir visą vidutinį laikotarpį prekybos apimčių plėtrą skatins mažėjantis nedarbo lygis ir sparčiai augantis darbo užmokestis, o slopins augančios automobilių degalų kainos ir dėl ateities neuztikrintumo galimi vartotojų elgsenos pokyčiai – atidėtas nebūtinausių prekių įsigijimas. Todėl didmenine ir mažmenine prekyba užsiimančių įmonių plėtra bus santūresnė nei 2016 metais, o šios veiklos pridėtinės vertės augimas vidutiniu laikotarpiu galėtų siekti vidutiniškai 2,5–3 proc. per metus.</p>
Transportas ir saugojimas (11,7 proc.*)	<p>2016 metais transporto ir saugojimo veikla atsigavo po 2015 metų nuosmukio ir lėmė apie 0,6 procentinio punkto BVP augimo tempo. 2016 metais transporto ir saugojimo paslaugų įmonių pardavimo pajamos augo 7,1 proc. – gerus rezultatus lėmė 14,2 proc. augusios krovinio kelių transporto įmonių pajamos.</p> <p>2016 metais gerus transporto ir saugojimo veiklos</p>

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
	<p>rezultatus lėmė Lietuvos vežėjų įsitvirtinimas ES rinkoje, santykinai mažos degalų kainos ir atnaujinami automobilių parkai. 2016 m. I–III ketvirčius transporto paslaugų eksportas į ES valstybes augo 23,2 proc. ir sudarė 84,3 proc. (palyginti 2015 metais – 75,6 proc., 2014 m. – 66,7 proc.) viso kelių transporto paslaugų eksporto. Kelių transporto paslaugų eksporto rinka yra diversifikuota – 2015 metais daugiausia paslaugų buvo suteikta Vokietijoje, Prancūzijoje, Danijoje, Austrijoje, Latvijoje ir Nyderlanduose. Tikėtina, kad šios šalys išliko svarbiomis partnerėmis ir 2016 metais, tačiau detali informacija apie kelių transporto paslaugų eksportą į ES valstybes (išskyrus duomenis apie kelių transporto paslaugų eksportą į Prancūziją ir Nyderlandus) ir NVS šalis nėra skelbiama dėl duomenų konfidencialumo (pagal Lietuvos Respublikos statistikos įstatymą duomenys yra konfidencialūs, kai iš jų galima identifikuoti respondentą ir jo veiklos rezultatus).</p> <p>Remiantis Statistikos departamento skelbiamais verslo tyrimų duomenimis, 2017 m. sausio–vasario mėn. beveik visos sausumos transporto įmonės verslo padėį vertino gerai arba patenkinamai, tačiau pirmą kartą nuo 2015 m. II ketvirčio augo įmonių, prognozuojančių savo teikiamų paslaugų paklausos mažėjimą artimiausiais mėnesiais, skaičius.</p> <p>Vidutiniu laikotarpiu transporto ir saugojimo paslaugų įmonių plėtrą skatins atsigaunanti paklausa Rusijoje ir kitose NVS šalyse, o varžys kylančios degalų kainos, augantys darbo jėgos kaštai, kvalifikuotos darbo jėgos stoka, <i>Brexit</i> derybų baigties pasekmės.</p> <p>Vidutiniu laikotarpiu Susisieikimo ministerija numato transporto ir saugojimo veiklos plėtrą. Vidutiniu laikotarpiu šios veiklos pridėtinės vertės augimas galėtų siekti apie 2,0–2,5 proc. vidutiniškai per metus.</p>
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla (1,5 proc.*)	<p>2016 metais Lietuvos apgyvendinimo įstaigos priėmė 2,7 mln. turistų, tai 9,8 proc. daugiau nei pernai: augo užsieniečių (9,4 proc.) ir vietinių turistų (10,2 proc.), kurie sudaro apie pusę turistų srauto, skaičius. Po ilgos pertraukos augo turistų srautai iš vienos pagrindinių atvykstamojo turizmo – Baltarusijos – rinkos. Sparčiai augo apgyvendintų turistų skaičius ne tik iš Europos (Ukrainos, Lenkijos, Latvijos, Baltarusijos, Ispanijos, Prancūzijos, Estijos, Danijos, Vokietijos ir kt.), bet ir iš Azijos šalių.</p> <p>Didėjantis Lietuvos žinomumas ir dėl nuolat atsirandančių naujų skydžių krypčių lengvėjantis šalies pasiekiamumas (palyginti su 2009 metais, kai buvo</p>

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
	<p>skrendama maždaug 30 krypčių, 2016 metais iš Lietuvos galima buvo pasiekti daugiau negu dvigubai kitų šalių oro uostų, o iki 2020 metų planuojama atidaryti dar 30 naujų maršrutų) lems apgyvendinimo paslaugų sektoriaus plėtrą. Vis dėlto 2017 metais neigiamą įtaką šio sektoriaus plėtrai gali turėti ilgiau negu mėnesį truksiantys Vilniaus oro uosto kilimo ir tūpimo tako rekonstrukcijos darbai (dauguma bendrovių skrydžius nukreips į Kauno oro uostą, tačiau kelios oro linijos rekonstrukcijos metu skrydžių nevykdys).</p> <p>Augantys užsienio turistų srautai ir didėjančios Lietuvos gyventojų pajamos 2016 metais skatino maitinimo paslaugas teikiančių įmonių veiklą – jų apyvarta išaugo 6,2 proc. Prie gerų maitinimo paslaugų veiklos rezultatų prisidėjo augančios užsienio turistų išlaidos – apie penktadalį užsienio turistų išlaidų sudaro išlaidos maistui ir gėrimams. Statistikos departamento verslo tyrimų duomenimis, 2017 m. sausio–vasario mėn. beveik visos maitinimo įmonės verslo padėtį vertino gerai arba patenkinamai, o dauguma įmonių nenumatė paklausos mažėjimo. Tikėtina, kad panašios tendencijos turėtų išsilaikyti ir vidutiniu laikotarpiu, o apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos pridėtinės vertės augimas galėtų siekti 4,5–5,5 proc. vidutiniškai per metus.</p>
<p>Apdirbamoji gamyba (19,0 proc.)</p>	<p>2016 metais apdirbamosios gamybos pridėtinės vertės augimo tempai augo sparčiau nei 2015 metais ir buvo svarbus BVP augimo variklis – augo 3,4 proc. ir lėmė trečdalį 2016 metų BVP pokyčio.</p> <p>2016 metais apdirbamosios gamybos produkcija augo 3,1 proc. (be rafinuotų naftos produktų – 5,6 proc.). Rafinuotų naftos produktų gamyba sudaro apie penktadalį visos apdirbamosios gamybos produkcijos, todėl bendras apdirbamosios gamybos rezultatas svyruoja dėl šių produktų gamybos rezultato. Daugumos kitų apdirbamosios gamybos sektorių produkcija augo, todėl panašu, kad kol kas jie nesusidūrė su paklausos mažėjimo problemomis.</p> <p>Nors metalo gaminių gamyba sudarė tik 3,7 proc. apdirbamosios gamybos produkcijos, šios šakos produkcijos augimas (17 proc.) turėjo didžiausią įtaką (0,6 procentinio punkto) apdirbamosios gamybos produkcijos augimui. Taip pat teigiamą įtaką augimui turėjo geri chemikalų ir chemijos produktų (0,5 procentinio punkto), medienos ir medienos gaminių (0,4 procentinio punkto), kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių (šiai grupei priklauso medicininės lazerinės įrangos gamyba) (0,4</p>

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
	<p>procentinio punkto) gamybos rezultatai. Tokių apdirbamosios gamybos šakų kaip kitų nemetalo mineralinių produktų (šiai grupei priklauso cemento ir kitų statybos medžiagų gamyba), metalo gaminių, elektros įrangos gamyba vienas didžiausių užsakovų yra statybos sektorius, kuris 2016 m. IV ketvirtį atsigavo po septynis ketvirčius trukusio smukimo.</p> <p>2017 m. sausio–vasario mėn. Statistikos departamento verslo tyrimų rezultatai rodo, kad pramonės pasitikėjimo rodiklis auga – dauguma įmonių paklausą vertina gerai ir numato jos augimą artimiausiais mėnesiais.</p> <p>Remiantis Ūkio ministerijos duomenimis, vidutiniu laikotarpiu numatomos kasmet vidutiniškai 3 proc. didesnės tekstilės gaminių gamybos apimtys ir vidutiniškai 3,4 proc. – metalo gaminių gamybos apimtys, medienos ir jos gaminių pagamintas kiekis beveik nesikeis, baldų gamyboje ir kitų nemetalo mineralinių produktų grupėje numatomas nuosaikus apie 1 proc. kiekio augimas. 2017 metais numatoma penktadaliu didesnė chemikalų ir chemijos produktų gamyba, o nuo 2018 metų šių produktų gamyba mažės arba nesikeis.</p> <p>Apdirbamoji gamyba viena labiausiai į išorę orientuotą veiklą – apie du trečdaliai apdirbamosios gamybos produkcijos parduodama ne Lietuvos rinkoje, todėl apdirbamosios gamybos rezultatus stipriai veikia situacija užsienio rinkose. Eksperto paklausos pokyčiai ir konkurencija eksporto rinkose bus pagrindiniai veiksniai, nuo kurių priklausys apdirbamosios gamybos ir visos pramonės raida vidutiniu laikotarpiu. Įvertinus rengiant ekonominės raidos scenarijų disponuotą informaciją, vidutiniu laikotarpiu apdirbamosios gamybos pridėtinės vertės augimas galėtų siekti vidutiniškai 3,5–4 proc. per metus. Tačiau šios veiklos perspektyvas gali pabloginti mažesnė, nei ekonominės raidos scenarijaus rengimo metu numatyta, išorės sektoriaus paklausa. Vyraujant didesniam ekonominiam neapibrėžtumui, kylant darbo jėgos kainai, apdirbamosios gamybos veikla užsiimančioms įmonėms siekiant išlikti konkurencingoms bus ypač svarbu investuoti į darbo našumą didinančias priemones. Sparčiai kintant išorinei aplinkai Lietuvos gamintojams gali tekti persvarstyti savo eksporto rinkų struktūras ir verslo plėtros kryptis. Lietuvos gamintojams geresnę prieigą į trečiųjų šalių rinkas sukurs jau pasiekti ir derinami ES ir kitų šalių prekybos režimo pasikeitimai.</p>
Statyba (6,6 proc.)	2016 m. IV ketvirtį statybos veikla atsigavo po 5 ketvirčius trukusio smukimo – pridėtinė vertė augo 2

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
	<p>proc., tačiau metiniai rezultatai buvo neigiami – 2016 metais statybos sukurta pridėtinė vertė sumažėjo 8,1 proc. ir 0,5 procentinio punkto mažino BVP augimo tempą.</p> <p>2016 metais šalyje atlikti statybos darbai sumažėjo 9,4 proc., iš esmės dėl 17,9 proc. sumažėjusių inžinerinių statinių ir 8 proc. – negyvenamųjų pastatų statybos darbų. Inžineriniai statiniai – labiausiai nuo ES paramos priklausoma statinių rūšis, kuri 2015–2016 m. atsidūrė spąstuose, kai baigėsi vienas ES struktūrinės paramos laikotarpis (2007–2013 m.), o naujojo investicijų laikotarpio (2014–2020 m.) pinigai vis dar nepasiekė rinkos. Negyvenamųjų pastatų statybą palaikė verslo centrų statybos darbai (2016 metais vien Vilniuje buvo pasiūlytas didžiausias nuo 2009 metų verslo centrų nuomojamas plotas), tačiau slopino pramoninių pastatų ir sandėlių, švietimo ir gydymo įstaigų, kultūros ir sporto renginių pastatų statybos darbai. Dėl aktyviai vykdomų naujų gyvenamųjų pastatų statybos darbų gyvenamųjų pastatų statyba išliko vienintelis 2016 metais augęs segmentas (augo 10,4 proc.), o šie darbai sudarė penktadalį šalyje atliktų statybos darbų.</p> <p>Dalis statybos veikla užsiimančių įmonių diversifikavo riziką ir, sumažėjus statybos darbų užsakymams Lietuvoje, verslą plėtojo užsienyje. 2016 metais užsienyje atliktų statybos darbų vertė augo 14,4 proc. (2016 m. I–III ketvirčiais augo apie 15 proc., o IV ketvirtį sumažėjo 1,5 proc.). 2016 m. I–III ketvirčiais Lietuvos statybos įmonės daugiausia užsakymų vykdė Švedijoje, Norvegijoje, Estijoje ir Vokietijoje.</p> <p>2017 m. sausio–vasario mėn. Statistikos departamento verslo tyrimų duomenys rodo, kad didėja statybos įmonių, kurios numato darbų užsakymų augimą artimiausiais mėnesiais, dalis, taip pat ilgėja laikotarpis, kuriam statybos įmonės turi darbų užsakymų.</p> <p>Vidutiniu laikotarpiu statybos veiklą palaikys 2014–2020 metų ES fondų lėšomis finansuojamų inžinerinių statinių statybos ir plėtros bei pastatų modernizavimo ir renovavimo projektų ir projektų, nesusijusių su ES fondų lėšomis, įgyvendinimas bei viešbučių ir prekybos centrų plėtra, tačiau naujų gyvenamųjų pastatų statybos darbų poveikis bendriems statybos veiklos rezultatams prislops. Vidutiniu laikotarpiu statybų veikloje sukuriama pridėtinė vertė galėtų augti apie 6 proc. vidutiniškai per metus.</p>
Žemės ūkis (3,3 proc.)	2016 metais žemės ūkio veikloje sukurta pridėtinė vertė sumažėjo 3,5 proc. ir 0,1 procentinio punkto mažino

Ekonominė veikla (bendrosios pridėtinės vertės dalis 2016 m.)	Raida ir perspektyvos
	<p>BVP augimo tempą. Nors šioje veikloje sukurta pridėtinė vertė mažėjo tik III ketvirtį, tačiau III ketvirčio žemės ūkio veiklos rezultatai ypač reikšmingi – šiuo laikotarpiu sukuriama daugiau negu pusė metinės žemės ūkio pridėtinės vertės, kas turi lemiamą įtaką metiniams rezultatams. Neigiamus III ketvirčio žemės ūkio veiklos rezultatus lėmė 12,4 proc. sumažėjęs grūdinių augalų derlius. Pagrindinė grūdinių augalų derliaus mažėjimo priežastis – dėl užsitęsusių lietingų orų derliaus nuėmimo metu (dėl šios priežasties buvo nenukulta net 7 proc. grūdinių augalų pasėlių ploto) gerokai sumažėjęs derlingumas (16 proc.).</p> <p>Dėl augančių gyvulininkystės sektoriaus produktų supirkimo kainų ir pastaraisiais metais didėjančio mėsos vartojimo galima tikėtis, kad šis sektorius palaikys bendrus žemės ūkio veiklos rezultatus vidutiniu laikotarpiu. Tačiau apie 60 proc. bendrosios žemės ūkio produkcijos sudaro augalininkystės produkcija, kurios didžiąją dalį sudaro grūdiniai augalai. Pastaraisiais metais grūdinių augalų augintojai dėl sukauptų atsargų ir gausios pasaulinės pasiūlos susidūrė su žemomis supirkimo ir eksporto kainomis. Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) numato, kad 2017 metais supirkimo kainos bus panašios kaip 2015–2016 m., tačiau joms įtaką gali padaryti įvairių valiutų kurso svyravimai, energinių išteklių kainos.</p> <p>Pagal Žemės ūkio ministerijos duomenis 2017 metais numatomas apie 3 proc. didesnis žemės ūkio produkcijos apimtys augimas, o 2018–2020 m. bendrosios žemės ūkio produkcijos apimtys augs po 1,1–1,4 proc. kasmet. 2017 metais numatomas didesnis augalininkystės produkcijos augimas – apie 4 proc., toliau vidutiniškai apie 1 proc. kasmet. Gyvulininkystės sektoriuje 2017 metais numatomas iki 1 proc. gamybos apimtys augimas, o nuo 2018 metų – po 1,5–2 proc. kasmet.</p> <p>Vidutiniu laikotarpiu žemės ūkio veiklos pridėtinės vertės augimas galėtų siekti apie 1 proc. vidutiniškai per metus.</p>

Šaltiniai: Statistikos departamentas, Eurostatas, Užsienio reikalų ministerija, Ūkio ministerija, Susisiekimo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Lietuvos bankas, VŠĮ „Versli Lietuva“, Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacija, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas, Lietuvos vežėjų sąjunga, Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija.

* 2015 metų duomenys.

Pagrindinių 2017–2018 metų makroekonominių rodiklių įverčių palyginimas

Rodiklis	Metai	Finansų ministerija 2017 m. kovas	EK 2017 m. žiema	Skirtumas (Finansų ministerijos projekcijos ir EK prognozės), procentiniais punktais
BVP pokytis, proc.	2017	2,7	2,9	-0,2
	2018	2,6	2,8	-0,2
BVP defliatoriaus pokytis, proc.	2017	2,3	2,1	0,2
	2018	1,8	2,3	-0,5
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo pokytis, proc.	2017	5,9	6,0	-0,1
	2018	5,4	3,0	2,4
Namų ūkių vartojimo išlaidų pokytis, proc.	2017	3,9	4,0*	-0,1
	2018	3,6	2,6*	1,0
Suderintas vartotojų kainų indekso pokytis, proc.	2017	3,4	2,1	1,3
	2018	2,7	1,9	0,8
Nedarbo lygis, proc.	2017	7,0	7,5	-0,5
	2018	6,4	7,1	-0,7
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	2017	6,7	6,1**	0,6
	2018	6,1	6,3**	-0,2

* Privatus vartojimas (pokytis, proc.), susidedantis iš namų ūkių vartojimo išlaidų ir NPI, aptarnaujančių namų ūkius.

** Kompensacija dirbančiajam.

Dalies Finansų ministerijos 2017 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijuje pateiktų rodiklių įverčių skiriasi nuo naujausių EK prognozių. Įvertinus tai, kad prielaidos dėl išorinės aplinkos EK ir Finansų ministerijos scenarijuose sutampa, ir neturint detalios informacijos apie EK žiemos prognozės atitinkamų rodiklių įverčių priežastis, tikėtina, kad skirtingą požiūrį dėl investicijų, kainų ir nedarbo lygio raidos lėmė tai, kad Finansų ministerija numato papildomą stimulą investicijoms 2018 metais iš Europos strateginių investicijų fondo, kurio lėšomis bus įgyvendinami didelės vertės projektai. Projektuodama infliacijos įvertį Finansų ministerija atsižvelgė į nuo šių metų kovo 1 dienos beveik ketvirtadaliu padidintą akcizo tarifą grynai etilo alkoholiui, beveik dvigubai padidintus akcizų tarifus alkoholiniams gėrimams bei jų tarpiniams produktams, apie dešimtadaliu padidintus akcizų tarifus tabako produktams ir spartesnę maisto produktų kainų augimą. Projektuodama darbo rinkos raidą, Finansų ministerija atsižvelgė į nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigaliosiantį naująjį Darbo kodeksą, kurio pakeitimai turėtų skatinti kurti darbo vietas ir susitarimus dėl didesnio darbo užmokesčio. Dėl šių priežasčių gyventojų aktyvumas darbo rinkoje vidutiniu laikotarpiu turėtų išlikti aukštas.